

Silůvky, 27. 8. 2017, 11. neděle po Trojici
Telecí, 1. 9. 2019, 11. neděle po Trojici

Ve jménu Boha Otce i Syna i Ducha svatého.
POZDRAV Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho i Pána Ježíše Krista.
INTROIT Ž 68, 2-5
PÍSEŇ 182 Pán Bůh je síla má

VSTUPNÍ MODLITBA

Bože, máš srdce plné slitování – jak podivuhodné jsou tvé skutky! Od počátku světa a do jeho posledních končin se ujímáš všech sevrěných a zotročených lidí. Stvoření lká po tvé spravedlnosti a ty se ho zastáváš. Tvůj svatý Duch neustává vkládat do lidských srdcí touhu po tvém slitování, ale my – tvůj lid – to nechceme vidět. Tvou lásku jsme dostali, ale nechali jsme si ji pro sebe. Sami u sebe se snažíme žít spravedlivě a zbožně, ale pro hříšníky tohoto světa jsme zůstali bez citu a tvé slovo jim upíráme, ba ještě si na nich budujeme své sebevědomí. Uznáváme ty, kdo jsou mezi námi nejlepší, a na slabé shlížíme svrchu. Ale kříž tvého Syna odsoudil toto naše jednání. Hříšným a ponížným se stal nadějí, a nikdo a nic ve světě ani v církvi jim nezabrání na tvou milost očekávat. Prosaď ji i v tomto shromáždění a dej, abychom se ji všichni podířili. Dej, ať celé stvoření spatří tvé milosrdenství a vzdá ti chválu skrze Krista v jednotě Ducha svatého. Amen.

1. ČTENÍ: Lk 18, 9-14

PÍSEŇ 161 Tebe, Bože, 440 Ozvi se,

OHLÁŠKY

PŘÍMLUVNÁ MODLITBA

Chválíme tě, Bože, že máš stále na mysli lidi zakřiknuté, odstrčené a ponížené.

Tvému dílu se otvíráme a prosíme za ty, kdo nemají nikoho než tebe, za ty vedle nás, kteří se ani neodvažují na tebe myslet, za ty, kteří jen nesměle vzhlížejí k jediné naději – ke tvému Synu, Pánu Ježíši Kristu, za ty, kdo se dostali do lidských řečí, kdo jsou terčem lidského posuzování, kdo nemají mezi lidmi důstojné postavení, kdo si nevědí rady, kdo přicházejí do našich shromáždění plaší ve svých úzkostech, kdo jsou mezi námi přehlíženi. Pozdvihls je k sobě – pozdvihni je v našich očích. Dej nám k nim lásku, která by jim navracela čest a slitování, jaké u tebe mají tvoji milovaní.

Po celém světě přemáhej svým slovem vzpurnou církev, aby v ní bylo pro všechny čestné místo u tvého stolu. Dej nám, ať se tebou přemožení pokorně rozhlížíme kolem sebe po všech, které chceš přivolat ke své lásce, a veď nás za těmi, kdo jsou pod tíhou nemoci, zklamání, vin a strachu. Přemoz zpupné a spas národy země. Všechny své tiché prosby vložme do modlitby Páně: Otče náš...

3. ČTENÍ (poslání): Nesud'te, abyste nebyli souzeni. Neboť jakým soudem soudíte, takovým budete souzeni, a jakou měrou měříte, takovou Bůh naměří vám. Jak to, že vidíš třísku v oku svého bratra, ale trám ve vlastním oku nepozoruješ? Anebo jak to, že říkáš svému bratru: ‚Dovol, ať ti vyjmu třísku z oka‘ – a hle, trám ve tvém vlastním oku! Pokrytče, nejprve vyjmi ze svého oka trám, a pak teprve prohlédneš, abys mohl vyjmout třísku z oka svého bratra. Mt 7, 1-5
POŽEHNÁNÍ: Kéž je vám Bůh milostiv a dá vám požehnání, kéž nad vámi rozjasní svou tvář! Ať je známa na zemi jeho cesta, mezi všemi pronárody jeho spása! Amen. (Ž 67,2n)
PÍSEŇ 485 Král věčný, 489, 452, 582

2. ČTENÍ (základ kázání): Lk 18, 14

Milí bratři a sestry, přátelé v Kristu,

jak je to možné? Jak je možné, že ten, každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen? Co je to za spravedlnost? A proč by povýšen nemohl zůstat i ten povyšující se, když jím bude ten ponížující se. Proč bychom nemohli být povýšeni všichni a co by se komu stalo? Jsou to sice otázky, jak od pětiletého dítěte, protože my už to víme, zvlášť když jsme četli oddíl, jehož pointou je právě uvedená věta a který nám to vlastně sám od sebe celkem pěkně vysvětluje. Podívejme se ale na celé to Ježíšovo podobenství trochu blíže a optikou Boží spravedlnosti, nikoli té lidské.

Neboli jak se modlit a jak si získat onu spravedlnost zajišťující takřka přímý vstup do Božího království? Neboli k těm některým lidem, kteří na sebe spoléhali, že jsou spravedliví a ostatními pohrdali, řekl toto podobenství.

Do chrámu nahoru šli dva muži, aby se tam modlili, jeden byl farizeus, druhý byl celník. Farizeus se modlil tak, že se hrdě postavil a sám pro sebe děkoval Bohu za to, že není jako ostatní lidé. A vyjmenoval všechny lupiče, nespravedlivé, cizoložníky nebo i jako tento celník. Místo toho se postí dvakrát týdně, desátky dává ze všeho, co získá, takže je ještě lepší než kdokoliv jiný a je na to i hrdý.

To celník se však zdaleka zastavil a až nepatřičně stoje docela vzadu, nechtěl (neodvážil se) ani oči k nebi pozvednout, místo toho se ale bil do prsou, řka: Bože, buď milostiv mně hříšnému. Krátká a jednoduchá modlitba plná pokory a prosby o smilování nad ním, hříšníkem.

A teď jde o to, kdo z toho vyšel lépe, zda ten farizeus, který není jako ostatní lidé, a ještě za to Pánu Bohu děkuje, postí se víc než kdokoliv jiný a s desátky předhání celé židovstvo dohromady nebo celník, který se celou dobu jen bije v prsa a neustále opakuje, aby mu byl Bůh milostiv i s jeho hříchy. Odpověď je jasná, ospravedlněn, a tedy lépe z toho vyšel a do svého domu se vrátil ten celník, říká Ježíš, a ne farizeus, oproti němu, farizeovi, neboť jak už jsme slyšeli, každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen.

Co to ale znamená konkrétně a pro každého z nás? Kdo tedy bude ponížen? A kdo naopak povýšen a tedy ospravedlněn?

Ponížen bude ten, kdo se povyšuje nad ostatní. Třeba svou přehnanou zbožností, když si zakládá sám na sobě, jak je spravedlivý a ostatními pohrdá. Prý se tomu říká samo-spravedlnost. Když mu chybí sociální citění, soucit s druhými a sleduje jen své zájmy a svou spravedlnost a třeba i svou pravdu. A nejen to. Ježíš v tom farizeovi ukazuje člověka, který je nábožensky dokonalý a je si toho

moc dobře vědom. Sám se počítá mezi slušné a poctivé lidi, a ještě za to děkuje Pánu Bohu. Je sám se sebou tak spokojen, že mu uniká, že ve svém vztahu k Bohu svou představu o spravedlivém životě staví právě mezi sebe a Boha.

Děkuje mu za svůj život, ale vlastně od Boha nečeká nic než to, aby mu uznal jeho spravedlnost, aby uznal jeho výjimečnost. Bohu se ukazuje, předvádí se před ním a sám Bůh mu slouží jen a pouze k tomu, aby potvrdil jeho dokonalost. Onen farizeus je sám se sebou tak spokojený, že po Bohu ani nic nechce, o nic ho neřádá. Vše si ve svém životě uspořádal sám a jeho seberealizace nemá chybu. A ještě k tomu se staví do první řady před ostatní. Je, připadá si přednější než všichni okolo. Ani do svého života ty druhé nepotřebuje. A když někomu nezáleží na druhých, nezáleží mu nakonec ani na Bohu. A ještě se tím pyšní, že není jako ti ostatní. Že není jako oni a je lepší i než ti, kdo přicházejí do chrámu spolu s ním. Jako třeba ten celník. Jeho si všimne jen proto, aby se i nad ním mohl povýšit. A kdo se povyšuje, kdo se považuje za lepšího, spravedlivějšího, poctivějšího a slušnějšího než někdo druhý, ten bude po zásluze ponížěn. Spolu s celým jeho životem, který původně byl předmětem díky a samolibosti.

A kdo bude nakonec povýšen? Ten, kdo se před samým Bohem spíš ponižuje a ve své modlitbě sestupuje do sebe, zcela před

Bohem pohroužen v sebe se ve své modlitbě k Bohu obrací jediným vzdechem, jedinou myšlenkou soustředěnou čistě na Boha a jeho pomoc.

„Bože, slituj se nade mnou hříšným.“ Přitom se bije do prsou, do míst, kde je jeho srdce, jeho střed, zdroj jeho hříchu. A ve své modlitbě se obrací k Božím slitování, milosti a milosrdenství. Celý se před Bohem otevírá a ví, že vše, co k životu potřebuje, mu může dát jedině Bůh, totiž život jako dar, jako záchrana, jako jediná šance, kterou může dát jedině Bůh. A tomu, kdo se Bohu zcela odevzdává, celý se vydává do jeho rukou, prosí o jeho milosrdenství, tomu Bůh dává víru. Jistotu, že se ho Bůh ujme. A když se na něho takto obrací, činí ho Bůh spravedlivým.

Ježíš tento postoj nazývá pokorou. A kdo se před Bohem nevypíná, nepovyšuje, nenadřazuje se nad něho, ten může být Bohem povznesen, povýšen. Ve vztahu k Bohu nemáme nic, na čem bychom si mohli zakládat, ale sám Bůh nám dává to, co se může stát naším sebevědomím, naší jistotou i důvěrou, že nejsme na světě sami. Ponížěn je tak ten, kdo se chce povyšovat nad druhé, má sám sebe za lepšího, poctivějšího, slušnějšího a tento svůj postoj chce vnutit i samému Bohu. A místo něj je povýšen, ospravedlněn ten celník, podle onoho farizeje jakýsi tento, ten, který prosil o to, aby se nad ním, hříšným, Bůh slitoval.

A když tak o tom všem přemýšlíme, ale i o těch druhých, ale i o své církvi, podává nám v tom Pán Ježíš pomocnou ruku, abychom se ve své snaze o pravdivý a poctivý vztah k Bohu i k druhým lidem měli kde orientovat. A hlavně, abychom se nebáli se svým trápením předstoupit před Boha v modlitbě, třeba i té poslední: „Bože, slituj se nade mnou hříšným.“ A Ježíš nás vede právě tam, kde je Bůh blízko. A kde nás ospravedlňuje na základě pouhé víry. Víry v to, že si spravedlnost před Bohem nemůžeme vydobýt svým vzepětím k Bohu, ale že ji můžeme dostat, a to pouhým darem, pouhou milostí. A tuto spravedlnost z víry jsme již dostali a jistotu z toho, že to tak i je, dostáváme ve víře, že Bůh hříšníka, tj. každého z nás, kdo své hříchy pokorně vyznává, i ospravedlňuje. Tak ospravedlněn je ten, který vyznal svou hříšnost, sestoupil z chrámu, celník. Jako spravedlivý před Bohem.

V celém tom podobenství jde vlastně o jednu jedinou věc. O živou víru každého z nás. Jde o to, aby se naše víra projevovala v plné oddanosti Hospodinu, našem Pánu a Bohu a lásce k bližnímu. A Ježíš přitom upozorňuje na to, co se stane, když taková víra vyprchá a žije se už jen vnější tradicí, jak tomu bylo v případě toho farizea, který se v podstatě jen chlubil tím, jak je své tradici až neskonale věrný, ale živý Bůh a pomoc bližnímu se mu ztrácel kdesi pod všemi těmi náboženskými pravidly a příkazy, jichž byl sice plný, ale to

bylo z hlediska jeho víry asi tak všechno. Jak moc ten farizeus myslel sám na sebe, na své skutky, na důvěru čistě v sebe sama, která v posledu zatlačovala důvěru v Boha, na spravedlnost založenou na plnění příkazů Zákona, tak zapomínal na to, k čemu nás Bůh povolává v první řadě, být tu pro druhé a překonávat pokušení vlastní povýšenosti. Je to Bůh, kdo nás učí nespoléhat se v našich životech jen sami na sebe, ale právě a jedině na něj, na jeho milosrdenství a jeho pomoc a přijetí nás, bídných hříšníků. Je to živý Bůh, který nám brání zakládat svou spravedlnost na sobě samých, dávat jí přednost i před samým Bohem, který nám brání v naší vlastní nadřazenosti a tvrdosti vůči bližním. Je to živý Bůh, který nám brání vytvářet si o něm falešný obraz čistě na základě jakési domnělé zbožnosti stavěné čistě sám na sobě a svém pojetí jakéhosi svého samo-spravedlivého života. Je to živý Bůh, který se naopak ujímá celníka, který naopak ví, že si zaslouží Boží soud, na modlitbu snad ani nemá právo, jen doufá v Boží milosrdenství. Je to Bůh nepředstavitelně milostivý a o těch, kdo před ním jsou nebo nejsou spravedliví, rozhoduje jako jediná kompetentní instance.

A tak každý, kdo se povyšuje, nad Boha i nad druhé, bude ponížen, a kdo se poníží a cele doufá v Boží milost, bude povýšen.